

# 1.

Англійське село, будиночок у богом забутому місці, літній день на початку шістдесятих. Дім непоказний, мурований по-пруському, біла фарба на західному боці трохи полущилася, по тиньку пнеться вгору ломиніс. Комини так і димлять. Певно, там, на печі, у каструльках булькає щось дуже смачне. Це одразу видно: з невеличкого городу, що примостився за будинком, з того, як світяться гордістю вітражні вікна, з ретельно латаної черепиці.

Навколо тягнеться типовий сільський паркан з дерев'яною хвірткою, за якою закінчується домашній садочок і починаються луки, зелений гайок. Серед вузлуватих дерев стікає по камінцях тонкий струмочок. Уже не одну сотню років стрибає він отак між світлом і тінню, та звідси його не чути. Будинок стоїть собі сам, невидимий з дороги, якій він завдячує своєю назвою і з якої до нього веде довгий курний заїзд.

Усе завмерло, тільки дмухне час від часу легкий вітерець. На арку з гліцинії сперті два білі спортивні обручі, торішнє захоплення. Із зеленого візочка для білизни, влаштувавшись у кошику з прищіпками, поважно оглядає свої володіння плюшеве ведмежатко з латкою на оці. Терпляче чекає свого часу садова тачка з горщиками в повітці.

Попри тишу, а може, саме через неї, ця картина ніби просякнута почуттям очікування, якимось напруженням, така собі театральна сцена, на яку мають вийти з-за лаштунків актори. Ще все можливо, ще не зійшлися фатально обставини, аж раптом...

— Лорел! — чути здалеку вередливий дитячий голосок. — Ло-рел, ну де ти?

Враз ніби розвіялись чари. Блякне світло у вікні, здійсмається фіранка.

І звідки тільки взялися ті курки, які дзьобають щілини в садовій доріжці, і сойка, що за нею тінь тягнеться через весь сад, і дирчання трактора в полі неподалік?! А над усім цим, у халабуді на дереві, лежить горілиць шістнадцятирічна дівчина й зітхає, притиснувши до піднебіння лимонну карамельку.

Може, це й жорстоко — просто сидіти тут, доки вони шукають, — проте в таку спеку про ігри, ці дитячі забавки, годі було й думати, а тут ще її таємниця! До того ж так воно й мало бути, по правді, як казав тато: щоб чогось навчитись, треба хоча б спробувати. Зрештою, Лорел не винна, що знаходить кращі схованки. Так, вони молодші за неї, але ж не зовсім маляки!

Насправді їй і не хотілося, щоб її викрили. Не сьогодні. Не зараз. А хотілося просто отак лежати, щоб тонка бавовняна сукня лопотіла легенько по голих ногах, і віддатися думкам про нього.

Біллі.

Вона заплющила очі, і його ім'я вогняними літерами засвітилося в темряві, спалахнуло рожевим, наче неонове вивіска. Шкіру защипало. Тоді перевернула льодяник у роті, вдавивши кінчик язика в западинку по центру цукерки.

Біллі Бакстер.



Той його погляд поверх чорних окулярів, зухвала усмішка, ретельно вкладене темне волосся...

Це сталося в одну мить. Вона так і уявляла собі справжнє кохання.

Минуло майже п'ять тижнів відтоді, як вони з Ширлі ви-йшли з автобуса та побачили Біллі з друзями. Ті курили на сходах танцмайданчика. Зустрівшись із хлопцем поглядом, Лорел подякувала Богові, що перед тим віддала за нові панчохи всі свої зароблені впродовж вихідних гроші.

— Ну ж бо, Лорел, — благала Айріс ослабим від спеки голосочком. — Так нечесно!

Лорел міцніше стулила повіки.

Вона протанцювала з ним весь вечір. Оркестр грав свій скіфл<sup>1</sup> дедалі швидше, зачіска, яку старанно відтворила за обкладинкою журналу для дівчат *Bunty*, давно розкуйовдилася, ноги боліли, та вона не зупинялася. І не думала зупинитися, аж доки Ширлі, якій набридло, що подруга не звертає на неї уваги, нагадала менторським тоном, мовляв, скоро рушає останній автобус (звісно, якщо та хоче потрапити додому до комендантської години, а Ширлі в цьому зовсім не впевнена). Аж притупнула ногою. А Лорел, прощаючись, вся зашарілась. Тоді Біллі вхопив її за руку та притягнув до себе, і їй враз стало ясно, що все своє життя вона чекала саме цієї миті, цієї прекрасної зоряної миті...

— Не хочеш? Як хочеш! — цього разу Айріс говорила різко, з образою в голосі. — От тільки, якщо торта на тебе не вистачить, не ображайся.

Уже перевалило за полудень, і жар сочився у віконце халабуди, забарвлюючи очі Лорел червоним, немов вишнева кола. Вона сіла, але виходити зі схованки не квапилась. Погроза

<sup>1</sup> Скіфл — стиль у музиці з використанням фольклорних інструментів, популярний у 50–60-х роках ХХ століття.

була серйозна — адже всім відомо, як вона любить матусин бісквітний торт з полуницею, — і все-таки марна. Лорел добре знала, що спеціальний ніж лежить нікому не потрібний на кухонному столі, його забули в ранковій метушні, збираючи кошики для пікніка, підстилки, лимонад, рушники (витиратися після плавання) і новий радіоприймач. Вона це знала, бо бачила той ніж біля миски з фруктами, з червоною стрічкою на ручці, коли потайки прокралася назад, у темний, прохолодний дім, нібито граючи в хованки, а насправді щоб забрати звідти пакунок.

Цей ніж уже став частиною сімейної традиції. Ним розрізали всі торти в родині Ніколсонів: на день народження, на Різдво, на «поліпшити настрій». А мати традицій не порушувала. Тож Лорел може робити що хоче, аж доки хтось не прийде по той ніж. Зрештою, що тут такого? В родині, де так рідко вдається побути в тиші, де хтось постійно ходить туди-сюди, грюкаючи дверима, просто гріх не цінувати хвилини усамітнення.

Сьогодні їй, як ніколи, треба було лишитися на самоті.

Пакунок для Лорел принесли з поштою минулого четверга. Їй пощастило, бо з листоношею зустрілася Роуз — не Айріс, не Дафна чи, боронь боже, мама. Лорел одразу зрозуміла, від кого це. Щоки залилися рум'янцем, однак дівчина все ж таки видушила із себе щось про Ширлі та платівку, яку подруга нібито брала послухати. Хоча дарма вона морочила Роуз голову: неуважна, як завжди, та вже прикипіла поглядом до метелика, який сів перепочити на паркані.

Пізніше того самого вечора, коли вся родина зібралася перед телевізором — показували музичну передачу, — а Дафна з Айріс влаштували дебати щодо визначних досягнень Кліфа Річарда та Адама Фейта, й батько обурювався фальшивим американським акцентом останнього, оплакуючи занепад



Британської імперії, Лорел вислизнула з кімнати. Замкнулася у ванній і сповзла на підлогу, спершись спиною на двері.

Тремтливими пальцями вона надірвала пакунок.

Їй на коліна впала невелика книжка, перев'язана стрічкою. Назву дівчина роздивилася ще крізь папір — «День народження» Гарольда Пінтера. Навіть сироти виступили на шкірі. Лорел аж запищала.

Відтоді вона щоночі клала дарунок собі в наволочку. Спати було не надто зручно, але їй подобалося, що книжка завжди поруч. Завжди мала бути поруч. Це багато для неї означало.

Лорел щиро вірила, що буває мить, коли людина опиняється на роздоріжжі: раптом стається щось неочікуване, на завжди змінюючи життя. Саме такою миттю стала прем'єра п'єси Пінтера. Дівчина дізналася про неї з газети й чомусь захотіла подивитись. Батькам сказала, що буде в Ширлі, змусила подругу дати обітницю мовчання, а сама сіла в автобус до Кембриджа.

Раніше вона нікуди сама не їздила. Сидячи в темному залі художнього театру і спостерігаючи, як вечірка з нагоди дня народження Стенлі перетворюється на суцільне жакіття, відчувала незнане досі піднесення.

Певно, так почувалася червонощока міс чи то місис Бакстон, яка щонеділі ревно ходила в їхню церкву на вранішню службу: Лорел підозрювала, що такою побожністю жінка завдячує новому молоденькому пастиреві. Так вона думала, сидячи на самому краєчку крісла — свого дешевого місця, відчуваючи, як вливається в жили енергія сцени, як розпалося від задоволення обличчя. Вона знала. Що саме, не могла б сказати, але достоту знала: справжнє життя ще чекає на неї.

Дівчина нікому не довіряла своїй таємниці, бо просто не могла пояснити, носила її в собі до того самого вечора, коли

Біллі поклав їй руку на талію і вона, притискаючись щоким до шкіряної куртки хлопця, сповідалася йому...

Лорел дістала з книжки його лист, вкотре перечитала. Лист був короткий: він чекатиме на неї у кінці дороги о пів на третю дня в суботу, буде на мотоциклі. Хоче їй дещо показати — своє улюблене місце на всьому узбережжі.

Поглянула на годинник. Залишилося менш ніж дві години.

Коли вона розповіла йому про виставу за «Днем народження», про те, що тоді відчувала, він тільки кивав головою. Сам говорив про Лондон, про театр, про всі ті гурти, які бачив у нічних клубах, і Лорел малювалися в тих розповідях блискучі перспективи. А потім він її поцілував — вона вперше цілувалася по-справжньому — і в голові неначе спалахнула лампочка, заливаючи все білим світлом.

Дівчина підійшла до невеличкого дзеркальця з косметичного набору, що його Дафна поставила біля стіни, і поглянула на себе. Оцінила чорні стрілки, які так старанно вимальовувала в кутиках очей.

Запевнившись, що вийшло симетрично, поправила чубчик і спробувала вгамувати цю нудотну тривогу, ніби вона забула про щось важливе. Плечний рушник узяла, купальник під сукню вдягнула. Батькам сказала, що місис Годжкінс попросила на кілька годин вийти на роботу: треба прибрати в салоні.

Лорел відвернулася від дзеркала й куснула задирку на пальці. Вона не звикла отак ховатися. Вона ж хороша дівчина, усі так кажуть: і вчителі, і мами подружок, і місис Годжкінс. Але хіба в неї є вибір? Як пояснити все татові й мамі?

Вона не сумнівалася, що батьки кохання не знали, хай які історії розповідали про своє знайомство. Звісно, вони любили одне одного, та це була спокійна любов двох літніх людей, яка вимірювалася масажами спини та чашками чаю. Ні — тут



Лорел навіть гмикнула. Певно, ніхто з них не знав іншого кохання, того, що з феєрверками, і з калатанням серця, і з фізичним (вона почервоніла) бажанням.

Подув теплого вітру приніс із собою відлуння материного сміху. Невиразно відчуваючи, що стоїть на межі, Лорел охопила ніжність. Мила мама. Вона ж не винна, що війна занепастила її молодість. Що вона познайомилася з татом і одружилася з ним, коли їй було майже двадцять п'ять, і що вона й досі робить паперові кораблики щоразу, як треба підбадьорити когось із членів родини, і що найяскравішою подією літа для неї стала перемога в конкурсі садівників: її портрет навіть надрукували в газеті. (І не просто якійсь місцевій — стаття вийшла в кількох лондонських виданнях, у спеціальній рубриці, присвяченій заходам регіонального рівня. Батько Ширлі, адвокат, одразу приніс їм вирізки.)

Коли тато почепив той клаптик паперу на новенький холодильник, мама спробувала вдати, ніби їй ніяково, і навіть протестувала, але не надто наполегливо. Стаття так і лишилась там висіти. Ні, мама таки пишалася своєю надзвичайно довгою стручковою квасолею, справді пишалася, — оце Лорел і мала на увазі. Вона сплюнула шматочок нігтя. Це було б важко пояснити, однак дурити людину, яка пишається стручковою квасолею, здавалося менш жорстоким, аніж примушувати її усвідомити, що цей світ уже не такий, яким був колись.

Лорел нечасто доводилося когось обманювати. Сім'я в неї була дружна, так казали всі знайомі. Казали особисто і — вона це знала — за спиною. Водився за Ніколсонами один гріх, що викликав в інших підозри: вони, здається, і справді добре ставилися одне до одного. Але останнім часом все змінилося. І хоча Лорел поводитися так само, як і раніше, вона відчувала якесь відчуження. Тут дмухнув вітерець, і пасма волосся впала їй на обличчя. Дівчина трохи насупилася. Вечорами, коли

родина сиділа за обіднім столом і батько, як завжди, намагався жартувати — виходило мило, але зовсім не смішно, та вони все одно сміялися, — Лорел здавалося, ніби вона дивиться на все це знадвору; наче всі вони їдуть в одному вагоні, погойдуючись у своєму сімейному ритмі, а вона стоїть сама-самісінька на вокзалі й дивиться їм услід.

Ось тільки поїхати мала вона, і дуже скоро. Вона все продумала. Центральна школа сценічної мови та театрального мистецтва — те, що треба. Цікаво, що скажуть батьки, почувши про її наміри? Вони обоє не надто цікавилися навколишнім світом, але мати від самого народження Лорел не вибиралася навіть до Лондона. Їм стане зле вже від того, що старша донька збирається туди перебратись, не кажучи вже про досить непевні перспективи акторської кар'єри.

Внизу тріпотіла на мотузці мокра білизна. Хляснули одна об одну штанини її джинсів, які так не подобалися бабці Ніколсон («Лорел, ти в них вульгарна. Немає нічого гіршого за дівчину, яка занадто виставляється»), і однокрила курка завокотала з переляку, забігавши подвір'ям.

Лорел насунула на очі сонячні окуляри в білій оправі й сіла, спершись на стіну халабуду.

Якби не та війна! Відтоді минуло майже шістнадцять років, стільки, скільки їй самій, а світ не стоїть на місці. Все змінилося. Протигазы, військова форма, талони на харчі лишилися у великій валізі кольору хакі, яку батько тримав на горищі. Та, на жаль, деякі люди цього не усвідомлювали, власне, усі, кому перевалило за двадцять п'ять.

Біллі казав, що їй до них не достукатись. Що це так звана проблема батьків і дітей, що не варто й старатися донести до них свою думку, що в книжці Алана Сіллитоу, яку він завжди носив у кишені, так і сказано: батьки не мають розуміти дітей, а якщо розуміють, отже, ви щось не так робите.